

Битва на Заході.

Початок гл. стор. 1.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

У Фландрії боротьба артилерії ввечером знов дійшла до надзвичайної авантюри і тривала з несподіваною силою під час ночі, а нині рано переродилася в як найсильніший ураганний огонь. Потім наступили на широкі фронти від Ізери до Ліс сильні ворожі атаки.

Тим самим розпочала ся битва піхоти у Фландрії.

На Шман де Дем Французи пішли до наступу на півд. схід від Фельмен на широті трьох кілометрів. У більшій частині місця наша оборона зломила наступ. Два обмежені місця влому їх у наші становища ся дали в їх руках.

Телефонічне получене Віденьє.
Львів вночі перерване і в той причини нема більше свіжих вістей.

Другий універсал.

Львів, 31 липня 1917.

"Frankfurter Zeitung" в 29 с. м. доносить в депеші із Стокгольму:

Російські днівники оголошують текст універсалу, видано Українською Радою в Києві після побуту там міністрів Терещенка і Церетелі. Універсал висловлює зваги Українців працювати спільно з іншими народами Росії над розвитком російської держави та заповідає, що небавом Рада буде доповнена представниками національних меншин, які заселяють Україну, передовсім представниками Великоросів. Установлений Радою Генеральний Секретарят на будуче буде одночасно заступником верховної влади російського тимчасового правительства і має всі права і обов'язки законної управи краю, веденої згідно з принципами республіканської Росії.

Коло польське і правительство.

ВІДЕНЬ 31 липня Віцепрезидент кола польського барон Генріх повідомив "Politische Nachrichten", що на засіданні президії кола польського, відбутий в суботу 28 с. м. в Кракові, обговорювано справу сповіщення красних постулатів.

Ухвали, які мають бути предложені пленумом Кола до затвердження, не запали тому, що після переговорів з президентом міністерств Зайдлером не скінчилися. Протягом цього тижня відбудеться імовірно нарада президії Кола з генералом Черніном.

Польський міжпартийний союз не признає Ради Стану.

КРАКІВ. Міжпартийний союз оголосив в в днівниках з датою 29 с. м. ось-таку заяву: В сгислім арозумінною відповіді, що яких величезна більшість польських стрільців відклавала зложити присягу, міжпартийний союз протестує проти становища, яке заняли в спорі приєднані окупантами влади і польські чинники зданині в тимчасовій Раді стану, як також проти всіх репресійних заходів, як самовільним і безправним та проти неуправнених впливів окупантів на політичне життя польської суспільності. Узнаючи роту присяги, як як хвилю її зложили невідповідними і стоячи на землі ухвали з дня 28. мая, міжнародний Союз не може в міжпартийним Колом у Варшаві призначити тимчасової Раді стану репрезентувати польського народу, яка є представителькою малої частини польської спільноти в Королівстві. Вкінці Союз має надію, що польському Колові удасться звільнити вивезених літніх.

Новий російський фронт

Сподівана велика битва.

БЕРН (Ткб). До "Tempo" доносять з Петрограду: Росіяни уладили тепер за Збручем новий фронт. Відворот 11 армії є великою не безпекою для армії 7 і 8, яких відворот є не-звичайно трудний. Слідочи ся великої битви в південній частині російського фронту, Гінденбург спровадив 11 нових дивізій.

Що діється по селах і містах закордонної України.

Присяга на вірність Укр. Центр. Раді. — Публичне відчитуване Універсалу. — Просвітні і господарські організації.

Львів, 31 липня 1917.

В ч. 80 "Нової Ради" з перед півтора тижня виходило ряд австорик і дописів з провінції, які малоють нам картину настроїв і життя нашої суспільності за кордоном у сій перелік добі. Наші читачі радо покористають ся нагодою, щоб бодай сюжетом глянути на подійні прояви того великого процесу, який тепер переживає наш народ і який обхоплює

МИК. КОВАЛЕВСЬКИЙ.

З ПРОВІНЦІЯЛЬНИХ ВРАЖІНЬ.

"Рідний край".

Земський автомобіль мчав нас по добре накоченій степовій дорозі. Мене — на ревізію кредитового товариства, закиненого в Богданівку далеч від міста, і пана Коритка, поважного земського діяча, члена ревізійної комісії земства теж на ревізію, тільки не товариства, а школи. Пан Коритко, великий на зрост, широкий в плечах, з здоровим кольором обвінчаним степовими вітрами обличем, сидів рядом з мною і висловлював своє завідання в приводу моєї роботи в місцевих кооперативах.

— Се дуже добре, що ви таки нарішті приїхали до нас працювати, бо знаєте — сільські кооперативи та хрупка річ, що як тільки їх не доглядає никто, лускають ся як мильні пузыри. А особливо тепер, коли ринок так не певно регулює економічні життя... один непевний крок, рух, навіть і справа беззворотна.

— А чому тут раніше не буде спеціялістів кооператорів, які би керували діяльністю кооперативів? Адже повіт такий богатий... і земство не бідні, має цілій гараж автомобільний... — запитав я пана Коритка.

— У нас в земстві до сього часу панували зовсім не кооперативні настрої. Се тільки тепер так носять ся у нас з кооперативами. Не буває жодного візду, наради зібрання, щоби не знайти ні одного питання про кооперацію. На се тепер мода. Модне питання. Та воно по частині і зрозуміле — виявилось під час війни, що кооперації таки чимало допомагають по стачанню для потреб армії різних продуктів, не кажучи вже про всікі добродійні жертви. Воєнні поставки проходять без найменшої участі інтенданства, земства і кооперації вловні на вітре краєві управляють в ними.

Пан Коритко балакав наче неохотою, поволі випускаючи крізь зуби окремі слова.

Автомобіль мчав нас далі, минаючи досить однотипні степові краси, що трохи схожі вдають ся землями шанхайськими, валами, а навіть шіліми твердинями, від яких лишилися самі руїни. Тут кодісь проходила жежа українських земель і тутешні люди доперша зустріли сюже "українською лінією".

Десь за базкою замок яла біленька церков, а вскорі показалося і велике село — ціль нащої подорожі.

Пан Коритко поїхав ревізувати школи, "скінувшись" мене в кредитові товариства. Я ми умовилися іхати нараду разом за кілька годин.

Треба було слати зараз же за рахівниці, книжки, всікі документи я балакати з бородатими дядюшками про різні хазяйські справи. А справа було чи мало. Отож вже вечоріло, коли

1 серпня 1917.

В селі Кривому сквирського повіту на Кінині гуртко з матюю виставив "Магі Найченка" і "А Тогочного" та жарт С. Васильченка "На перші гулі". Дохід з вистави піде на потреби Національного Фонду, а частина на потреби місцевої "Спілки".

В Умані на Київщині відбулося перше урочисте засідане повітової Української Ради. Засідане було в саді судовій. Були запрошенні представники від усіх громадських та урядових інституцій. О першій годині під звуки оркестру Рада засіла свої місця. До президії запрошені були представники від національності: польської, жидівської та великороської. Після виїзду петроградського делегата за сучасний момент у звязку з відношенем тимчасового уряду до петроградської делегації комісар оголосив "Універсал", якого вислухали всі стоячі. Хор проспівав им. український, в саді роздавали примірники "Універсалу". Під час співу "За повіта" маленьке дівчинка з хлопчиком принесли до портрета Шевченка великий вінок з жита та з волошком. Повітову Раду витали представники національності польської, від серпневів жидівською мовою й від сіоністів стародавньою жидівською мовою. Також витали промові від міського виконавчого комітету та Ради робітничих і солдатських депутатів, які оголосили свої резолюції. При кінці засідання повітової Ради з присутніми представниками вислала привітання Українській Центральній Раді. Повітову Раду на площи витав Український полк. Вечером відбулось закрите засідання повітової Ради.

На загальних зборах повітової та харківської управ та повітового виконавчого комітету (в. Бердичів на Київщині) одноголосно ухвалено призначити Українську Центральну Раду висшим краєвим органом, виконуючи всі її постанови.

В село Сватки Гадяцького повіту на Полтавщині завітали лектори з Осідлового Осередку і Кривко і заступник Української Центральної Ради д. Владіміров. Д. І. Кривко розтолкував програму українських партій Владімірова сказав промову про Український Військовий З'їзд, який відбувся у Києві; прочитав і "Універсал" Центральної Ради. Потім Кривко говорив про те, яка велика користь для Україні від автономії. Вислухавши все те, громада ухвалила таку резолюцію: "Ми, громадяни села Сватків, зібралися на збори, рішили всіма силами підтримувати Українську Центральну Раду і проводити в житті "Універсал", котрий, як нам здається, є початком нового, щасливого життя на Україні".

В селі Броварки Гадяцького повіту поезіту на Полтавщині зібралася громада. Чи мала школи світлиця була повна народу. Сюди прибули учителі та місцевий помічник Вечірко. Лектор освідомив д. Бутович, зробивши коротенький огляд історії України, знайомив селян з Українською Центральною Радою, з її домаганням від Тимчасового Уряду для України і з тим, як на се відмовив Уряд, відвертаючи ти домагання. Після оповіщення "Універсалу" помічник Вечірко завів суперечку з лектором, та як лектор розтолкував громаді про "Обращені Времен". Правительства до Україні" помічник

я взяли потрібні мені відомості і задавали питання хліборобів, сидів за школкою каламутного сільського чаю з сухими і твердими лисою грудка землі бубликами і чекав па Коригка з автомобілем.

— А розясніть нам, будьте ласка, через що не стало нікде мілкіх грошей? — звернувся до мене один з дядьків. Куда вони ділися, що іх аж ніде не мається?

Питане було поставлене ясно і треба будо відповісти цілком конкретними поясненнями, бо абстрактних пояснень селянин жілком не визнає.

Я саме кінчив свої пояснення про те зводження та по частині інтригуюче явіще, коли затуркотів автомобіль, а за хвильку вийшов Коритко.

— А правда, що буцім то поховали жидівські гроши, а мідяни неправляють Німцім? —

Очевидно мої пояснення "грошевого" кризи не відповіли селянам на їх хвилюючі догадки про жидів, про чутки, що се вони причина кризи і т. д.

Не вспів я ще рота відчинити, щоб відповісти на те питання, як Коритко вмішився в на-шу розмову і авторитетним голосом сказав:

— Хто вам те наговорив таких дурин? (Дядько відразу повернув голову до Коритка). Тє все брехня. Дурин люди пла-щуть. Ховають і жиді, але ховають і не жиді. Ось ви мабуть всі чули ва Хоречка, що горячо відповідь велику держить в городі.. він же не жиді.

Книгарня у ЛЬВОВІ. Ринок ч. 10

Наук. Тов. ім. Шевченка

мав великий
вибір усіх
українських
книжок

Центральної Ради, то громада одноголосно постановила поєднатися з Центральною Радою, згуртуватися в селянську спілку і віддати каси Ради по 10 коп. в десятини. Громада кликнула "Славу" Українській Центральній Раді і українському народові.

З'їзд селянських депутатів УКУ під купянську на Харківщині відбувся з'їзд селянських депутатів купянського повіту, на якім було п'ять представників від місцевої "Просвіти". Дуже гарну промову на з'їзді (українською мовою) склав з Залізничного. Після Залізничного виступа промовець від партії російських соцреволюціонерів, солдат в Харківщині, який про себе заявив, що він "тож малорос". Солдат всіми силами намагався довести з'їздові, що автономію Україні не слід зараз давати, а почехати Установчих Зборів. Він говорив, що автономія потрібна не Україні, а темним силам. На з'їзді знову ся гомін: "Які темні сили? Семи значать темні сили? — тут Його!" Голова зборів, "общерусь" малоросійського походження, щоби припинити безлад та замахати приkre вражне від промови, попросив останнього показати мандат, після чого внов дав Йому слово. Після солдата виступив член Ради купянської "Просвіти" д. Зінченко, яому голова з'їзду з почутку було недавав слова, визнавши питання вичерпані, але в отязі на вимоти в'їду, щоби промовщеві дали слово, то вони дав слово д. Зінченкові, причому промову обмежив 10 мінутами. Д. д. Зінченко пояснив, що ніхто з автономістів і не думав в докремлюватися від Росії і дістався на "Універсал", якого й просив дозволу прочитати. "Універсал" читає Залізничний, покерешивши, що відомий Центральній Раді за наш Український Тимчасовий Уряд, то повинен слухати "Універсал" стоячи. Всі депутати й громадянство, що було на з'їзді, вітало, лише демонстративно лишивши сидіти тільки один на всю салю — Арс. М. Абдулов, купянський повітовий комісар.

Оголошення "Універсалу". 25. червня, в неділю, в селі Диканці полтавського повіту відбулось урочисте оголошення першого універсалу Центральної Ради. Попереду на майдані місцевим паном отцем М. Несторовським була відправлена молебні з "многолітім" У. Ц. Р., українському народові й генеральному секретаріату, а потім під "Універсал" були промови. Красша в них, чула й енергічна, була сказана тим же паном отцем Несторовським, що відображала визначну роль в громадському житті нашого села, як голова місцевого виконавчого комітету. Людність радісно приняла "Універсал" і визнала одноголосно необхідним цілком коритися Центральній Раді, як своїому тимчасовому урядові.

А тепер відсиджу три місяці за те, що ховав гроши розмінні. Таї богато з таких нежідів, що при孤单 мідаки і срібло — так що не можна так, як ви, все на жіда валити...

Голос Корятка звучав переконуючо, а українська мова сего поміщика і оборона жілів, так незвичайно в устах місцевого поміщика в однаковій мірі здивувала мене і дядьків.

Через те коли через кілька хвилин ми знова сиділи в авті, я поважив ся запитати:

— А скажіть, будь ласка, ось ви ревідуете школи — значить, ви знаєте шкільної справи в сім поїті?

П. Корятко хитнув головою.

— Так от, як по вашому тут обгоїть справа з народною освігою?

— А так, що гірше не може стояти... і гроши і школи будинки прекрасні — останнє слово техніки і персонал нічого собі... та що ви зробите, коли, от юк сьогодні прочитав хлопець "уши" і став. Мовчать. Учителька питас:

— Ну що таке "уши"?

Мовчить.

— А се що? Бере Його за ухо.

— Ву ха...

— Ну — от і вчіть... вдається ся, ріжниця не велика між "уши" і вуха, а й та невелика ріжниця щодить справді...

Проби консолідації в Росії.

Надіти домагань ти рефіції договору з Україною.

Теперішнє російське правительство свідо мі, що воно само не має на стільки сили, щоби могти вратувати Росію перед внутрішнім розпадом і зовнішнім ворогом. Вісти, які приходять на дніх з Петрограду, вказують на те, що Керенський і Його міністерські товариші заходяться я для утворення нового коаліційного кабінету, до якого війшли бі представники поступових буржуазії партій, в першій мірі поки що представники кадетів в Москві. Перш фель-штаби і маринарки одержать соціаліти. Після донесення кореспондентів "Nord-Sud" несе коаліційне мініс тво мало би складати я з 5 представників міщанських сфер і п'яти відомих робітничо-жовнірської ради. Більшість міщанських міністрів буде взята з рядів ряда української демократичної партії поступової, до якої пристав також міністер Некрасов. "Ра бочак Газета" має надію порозуміти ся із буржуазними партіями, однак вона є щіла соціалістична преса виступає проти тактики Мілюкова.

Заява кореспонденція "Nord-Sud" доноситься, що тимчасове правління зажадало від робітницько-жовнірської ради в Кронштадті видання большевиків Рохаль. Розголошено і Геннева та загрозило на случай не видання їх бльокадою Кронштадту. Рохаль вже й має бути арештований і Його будуть уважати звичайним злочинцем.

"Frankfurter Zeitung" доноситься, що Керенський вже до відкликання забороняв відбувати які небудь військові атаки в так само і приготуваний великий атакі жовнірів Музулманів. Комунікат знова робітницько-жовнірської ради сповіщає, що ново іменованій заступник міністра внутрішніх справ Солоников буде мати за завдане засудити ся відновою адміністрації, яку давна бюрократія вела по давному і після революції.

Всі ті вісти вказують на те, що російські правління круги стягнулися після страшних воєнних ударів, знаючи що стоять над берегом безодні, — і змагають до відбодови давнії російської сили. Чи ім се вдасть ся?

БЕРН (Ткб.) До "Reichspost" доносяться з Петрограду: Керенський і Церетелі радили з представниками різних партій в справі участі тих партій в правительстві. Партия кадетів стала відмежувати їх вступлене до кабінету. Предовсім домагаються вони уступлення Чернова і почехані Його аграрних планів, але на те не гоють ся соціалістичні міністри. Дальше домагається партія кадетів реалізації договору з Україною, особово домагаються, щоби не видано основного закону перед установчими зборами.

а усіх галузей знання, як з красного письменства, так і народів, популярних видань, а також шкільні підручники, словарі й різні наукові книжки, співаники, ноти, молитовники, евангелія й інші релігійні видання.

ГУБ-3-7

8-ГО СЕРПНЯ 1917.

Здержуємо висилку "Діла" без відмінки всім тим, що до того часу не надішлють передплати.

НОВИНКИ.

Львів, 31 липня 1917.

Вісти з того боку басової лінії. Українські С. Стрільці, які сими днями відібрали з російською полону, приносять деякі відомості про стрілецький курінь, який був від Конюхами. Живими попали між іншими в полон: команда Кіхаль, офіцери: Дідушок, Семенюк, лікар д. Восківська. Панчак, Ораа. Оловідають віткачі деякі цікаві вісти про українське життя в Тернополі перед приходом австро-угорських війск. Уладжено там величавий обід в честь Івана Франка із здвигом Січій і Соколів. Два рази в тиждень давав в Тернополі вистави український театр.

— З Народного Комітету. На засіданні 29. липня с. р. Народний Комітет, вислухавши реферат д-ра Стефана Барана про наше теперішнє положення, сорічнисне відзисканням Поділля! Покутя і походом союзних армій на схід, по річках на Вого внесени! 1) вислати телеграму до

п. і к. кабінетової канцелярії в просьбою о охорону української людності на відисканіх областях східні Галичині перед можливими перевідкупами, о пошанованні національних прав сеї людності і о покликанні до адміністраційної служби на відисканіх областях урядників з української народності; 2) візвати українських парламентарів посла, щоби чим скоріше старалися виїхати до відисканої області, навязати анонсіні своєю присутністю і порадою стали в пригоді місцеві українські людності в теперішніх безмірно тяжких часах, і 3) візвати наших видніших діячів і вчених съодомін людів, щоби безповоротно навязали зносини в Народному Комітетом, перевели чим скоріше організацію у своїх повітах і про свої потреби і бажання по підомили Народний Комітет і українських парламентарів посла. На тім самім засіданні д-р Ст. Баран обговорив також питану потребу без проволочкою сполучки всіх українських послів з Галичини і Буковини в одно парламентарне тіло хочи в формі постійного союзу всіх українських парламентарів посла в парламенті — я т суто факту відискання східної Галичини і Буковини, намірою внутрішньої конституційної перевідбудови Австрої і в звязі з нею конечності відискання нашої мінімальної програми — утворення на усіх українських областей Австрої окремої української програми, підчеркуючи при тім, що опір деяких посла в з Українські Парламентарії Репрезентації проти сполучки всіх українських парламентарів посла тепер є в місці і в теперішню пору є він прямо національним злочином. Рішено в тій спрізі відбудти окреме засідання. Дальше д-р Ст. Баран порушив справу поробити приготовання в цілі скликання в осені с. р. з'їзду членів в Ширшого Народного Комітету і мужів довіри української національної демократичної партії з цілого краю. Присутні висказали однодушний погляд про потребу такого з'їзду в можливо найкоротшим часом, бо се буде перший політичний з'їзд, в котрим можуть взяти участь всі наші видніші діячі в цілого краю — отже ті, що вже від трьох літ були під російським наїздом. Час і програму з'їзду виробить ся пізніше Вікінци відпоручом Народного Комітету до ново повстаючої загально краєвої економічної організації під на звою "Українська Економічна Рада" у Львові, що має заняті ся відбудовою нашого господарського життя, вибрано д-ра Стефана Барана.

— Да нашого хлода вже нема? Пишуть нам: До шпиталів львівських попривезено з бою на східній фронті раненіх різних народностей. Привезено і Англійців. Доктор, случайно Українець дістал розпорядок заохотити їх рани. До всіх говорив по німецьки, і діставав менше або більше зрозумілі відповіди англійсько-німецькій мішанині. Вікінци звернув ся до 5 го черги, і той відповідав подібно. Але коли жовнір і санітет щось за сильно натиснув на зранене місце, сей Англієць крикнув:

— Сусе, Сине Божий, помилуй мя!

— А тиж з відкі? запитав доктор.

— З Канади — відповів.

— Та так?

— Перед 12 літами я вітк перед асенти-рунком — та інна не ми-ула мене. В Канаді мене засентиривали, я замельдував ся до Росії: гадав, що зайду в рідні сторони, котрі вже З рски Москаль тримає. Та не довелось мені бачити рідного села. Хорій замовк — і омлів. Більше з омлінія до пам'яті не прийшов.

— Забезпечте гіпотечних вірителів. В цілі охорони гіпотечних вірителів перед можливими шкодами в тих повітах, котрих грунтіві книги винесені, є вказане, щоби всі, яких право було записане в знищених, або ушкоджених грунто-вих книгах, подали до відома дотичних судів звіти з книг грунтових, предкладаючи оригінальну грамоту, або її віданс.

— під охороною цензури!

Ро-лячи се, ми покористались дрібною частиною нашого горожанського права критики актів ву-блічних органів — права, під яким як в конституційній державі підлягають "усі акти державної влади, не виключаючи навіть найвищих рі-шень". З окрема що до надзвітні і нетямущості цензурних органів, то в уїденській пресі часто таєр стрічаемо польміку з конфіскатами і переконувамо органи в цензурі про безосновність поодиноких їх актів. Однак публична критика, якій підлягають найвищі достойники держави, не виключаючи навіть монарха (через конт-асигнованого міністра) — така критика на думку львівських пп. цензорів не сміє досягнути — іх на їх високій підесталі. Таї вони, як ми сього

